

اصول ارزیابی مؤسسه‌های پژوهشی کشور

مقدمه

به استناد بند ۱ از جزء ۳-۶ و به منظور تحقق بند ۳-۱-۵ از راهبرد «استقرار نظام جامع نظارت و ارزیابی علوم، تحقیقات و فناوری» در آیین‌نامه «نظام نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» (موضوع ابلاغیه شماره ۲۸۰۳۹۹/ و مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۸)، نظام ارزیابی مؤسسه‌های پژوهشی کشور مطابق اصول این سند طراحی و اجرایی می‌شود. برای رعایت اختصار، تعاریف زیر در این سند رعایت می‌شود:

الف. وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

ب. مرکز نظارت: منظور مرکز نظارت و ارزیابی آموزش عالی وزارت است.

ج. مؤسسه: منظور هریک از مؤسسه‌های پژوهشی در همه شکل‌های حقوقی آن (شامل گروه، مرکز، پژوهشگاه، مجتمع و پژوهشگاه) است که با مجوز وزارت تأسیس شده است؛

اصول ارزیابی

۱. «ارزیابی» عبارت است از فرایند نظام‌مند تعیین، گردآوری و اندازه‌گیری داده‌ها و اطلاعات توصیفی، تحلیل و تفسیر آنها به منظور قضاوت درباره ارزش و اهمیت اهداف، برنامه‌ها، عملیات و نتایج آنها. هدف از ارزیابی مؤسسه عبارت است از:

۱-۱. ارائه تصویری روشن از وضعیت مؤسسه و کمک به اصلاح برنامه‌ها و فرایندهای درونی مؤسسه؛

۲-۱. اصلاح راهبردها و سیاست‌های وزارت در حوزه فعالیت مؤسسه؛

۳-۱. فراهم آوردن امکان اطلاع رسانی و پاسخ‌گویی مؤسسه به ذی‌نفعان درونی و بیرونی؛

نشانی:

تهران - شهرک قدس

میدان صنعت، خیابان

خوردین، خیابان هرمزان،

نبش خیابان پیروزان جنوبی

کد پستی: ۱۴۶۶۶-۶۴۸۹۱

شماره تلفن: ۸۲۲۳۱۰۰۰

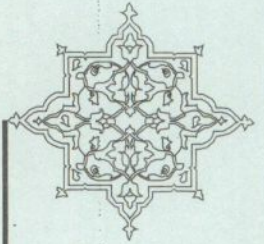
صندوق پستی:

تهران ۱۴۶۶۵-۱۵۱۳

Website: www.msrt.ir

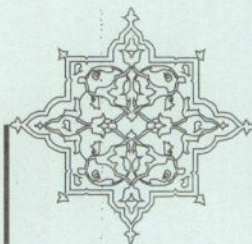
Email: info@msrt.ir

سعدان زکایی رئیس مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت و دبیر شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف	منصور غلامی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رئیس شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف
---	--

- ۴-۱. فراهم آوردن زمینه مناسب برای اعتبارسنجی مؤسسه (از طریق ارزیابی درونی و بیرونی)؛
- ۵-۱. کمک به وزارت در اصلاح، بازنگری و تغییر در مأموریت، اهداف، ساختار و نظام مدیریتی مؤسسه.
۲. «پژوهش» عبارت است از فعالیتی خلاقانه و نظام‌مند که برای شناخت جهان خلقت، افزودن به مجموعه دانش بشری یا استفاده از دانش برای ابداع کاربردهای جدید یا حل مسائل موجود انجام می‌شود. این فعالیت واجد ویژگی‌های «تازگی»، «خلاقیت»، «عدم قطعیت»، «نظام‌مندی» و «قابلیت انتقال و تکثیر» است.
۳. در ارزیابی مؤسسه‌ها رویکرد اصلی «فرایندگرایی» است و در آن بر اساس چرخه عملکرد مؤسسه، شش عنصر «برنامه‌ریزی»، «درونداد»، «فرایند اجرایی»، «برونداد»، «پیامد» و «تأثیر» فعالیت‌های پژوهشی مؤسسه مبتنی بر چارک‌های عملکردی زیر ارزیابی می‌شود.
- ۱-۳. **چارک تناسب:** حلقه اتصال میان اهداف مؤسسه و مسائل / نیازهاست و ناظر به ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های مصوب مؤسسه است.
- ۲-۳. **چارک کارایی:** نسبت بروندادها به دروندادها و نیز فرایندهای اجرایی مؤسسه را می‌سنجد و ناظر به پاسخ‌گویی مؤسسه در قبال ذی‌نفعان درونی خود (پژوهشگران) است.
- ۳-۳. **چارک اثربخشی:** نسبت پیامدهای واقعی به دروندادهای مؤسسه را می‌سنجد و ناظر به پاسخ‌گویی مؤسسه نسبت به ذی‌نفعان بیرونی خود (بهره‌برداران) است.
- ۴-۳. **چارک سودمندی:** میزان تأثیر حاصل از فعالیت‌های مؤسسه را در پاسخ‌گویی به مسائل و نیازهای جامعه می‌سنجد و ناظر به سودمندی درازمدت مؤسسه در قبال عموم مردم و جامعه است.
۴. ارزیابی مؤسسه‌ها منطبق بر مأموریت‌های تخصصی آنها در هر یک از گونه‌های پژوهش شامل: «علوم انسانی و اجتماعی»، «علوم پزشکی و سلامت»، «علوم طبیعی»، «علوم کشاورزی و دامپروری»، «علوم مهندسی و فناوری» و «هنر و معماری» است و بر اساس هر گونه علمی، ابعاد، شاخص‌ها و سنجه‌های ارزیابی در هر یک از چارک‌های عملکردی مؤسسه طراحی می‌شود.

سعدان زکایی رئیس مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت و دبیر شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف	منصور غلامی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رئیس شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف
--	---

۵. ارزیابی مؤسسه‌ها در دو سطح صورت می‌پذیرد:

۱-۵. **سطح خرد:** ارزیابی مؤسسه در هر دوره زمانی و مقایسه آن با عملکرد قبلی مؤسسه به منظور شناسایی نقاط قوت و تقویت آنها و نیز شناسایی نقاط ضعف و رفع آنها؛

۲-۵. **سطح کلان:** ارزیابی مؤسسه‌های هم‌گون و با مأموریت‌های مشابه، در هر دوره زمان و مقایسه عملکرد آنها به منظور بهبود مسیر سیاستگذاری در باره آنها.

۶. ابعاد، شاخص‌ها و سنجه‌های ارزیابی مؤسسه، مبتنی بر نتایج حاصل از مطالعات بین‌المللی، تجربیات ملی و بومی‌سازی آنها برای محیط کشور تعریف و تدوین می‌شود و حاصل ارزیابی نه به صورت عددی واحد، بلکه به شکل تصویری از هر شاخص (یا مجموعه‌های از شاخص‌ها) ارائه می‌شود که نمایی کامل از عملکرد مؤسسه را در هر بُعد از فعالیت خود نشان می‌دهد.

۷. ارزیابی مؤسسه‌ها به‌طور متناوب و در دوره‌های زمانی متناسب با هر چارک عملکرد صورت می‌پذیرد و گزارش آن در اختیار ذی‌نفعان درون و برون وزارت قرار می‌گیرد.

۸. مرکز نظارت تولید نظام ارزیابی مؤسسه‌ها را برعهده دارد و اجرایی‌سازی این نظام با استفاده از توان مؤسسه‌های آموزشی، پژوهشی، فناوری و نیز اشخاص حقیقی و حقوقی صورت می‌پذیرد که در زمینه‌های مرتبط با مأموریت وزارت فعالیت می‌کنند.

تصویب و اجرا

این سند مشتمل بر یک مقدمه و هشت اصل، در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۲ به تصویب «شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت علوم، تحقیقات و فناوری» رسید و مرکز نظارت و ارزیابی آموزش عالی موظف است طراحی و تدوین مدل و مقررات ارزیابی مؤسسه‌های پژوهشی کشور را با رعایت این اصول انجام دهد.

نشانی:

تهران - شهرک قدس

میدان صنعت، خیابان

خوردین، خیابان هرمزان،

نبش خیابان پیروان جنوبی

کد پستی: ۶۴۸۹۱-۱۴۶۶۶

شماره تلفن: ۸۲۲۳۱۰۰۰

صندوق پستی:

تهران ۱۵۱۳-۱۴۶۶۵

Website: www.msrt.ir

Email: info@msrt.ir

سعدان زکابی رئیس مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت و دبیر شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف	منصور غلامی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رئیس شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت عتف
--	---